

Nota van antwoord zienswijzen GRP 2021-2025

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
1	Hoogheemraadschap van Delfland (HHD)		
1.1	<u>Algemeen</u> Het concept GRP geeft een goed beeld van de ambities van Rotterdam voor de planperiode en de manier waarop het college die wil realiseren. HHD is blij met de ambities van Rotterdam om blijvend in te zetten op een professioneel beheer van het stedelijk watersysteem en constateert dat een veel bredere benadering is gekozen dan het beheer van de riolering alleen, hetgeen wordt samengevat in de titel "Van Buis naar Buitenruimte". Felicitaties met het GRP 2021-2025.	De gemeente is verheugd dat de brede ambitie van het GRP door het waterschap wordt gewaardeerd en verwacht dat gemeente en waterschap daarin samen kunnen optrekken.	Geen aanpassing van het GRP.
1.2	<u>Financiële dekking</u> De financiële paragraaf moet in het concept nog worden ingevuld. HHD gaat er vanuit dat de benodigde middelen ter beschikking zullen komen om het plan uit te voeren.	De financiële paragraaf is ingevuld en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarin zijn voldoende middelen opgenomen om voorgestelde maatregelen uit te voeren.	Geen aanpassing van het GRP.
1.3	<u>Samenwerking gemeente en waterschap</u> HHD als beheerder van het watersysteem onderschrijft volledig het grote belang om gezamenlijk, met beide onze eigen verantwoordelijkheden, te werken aan de uitdagingen waar we voor staan in de gemeente Rotterdam. Die samenwerking wordt steeds belangrijker. Vraag van HHD hierbij is dan ook om bij de start van het nieuwe GRP goede afspraken te maken over de uitvoering van het plan en wat daarbij de wederzijdse verwachtingen zijn. Juist omdat zowel het waterschap als de gemeente de verantwoordelijkheden hebben die niet ieder voor zich optimaal kan waar maken.	De gemeente werkt in veel projecten intensief samen met het waterschap. Ook in dit GRP is de voortgang van deze samenwerking een essentieel onderdeel en die pakken we verder op bij de uitwerking van het GRP.	Geen aanpassing van het GRP.
1.4	<u>Verduidelijking van de verantwoordelijkheid van het waterschap op pagina 11.</u> HHD geeft aan dat hun visie op de verantwoordelijkheid voor het toetsen en zo nodig aanpassen van het watersysteem is dat de stedelijke wateropgave een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van gemeente en waterschap. In het verleden zijn hierover afspraken gemaakt tussen de VNG en de Unie van waterschappen. HHD maakt deze afspraken graag helder en concreet om tot goede samenwerking te komen.	Gemeente en waterschap werken, ieder vanuit hun eigen wettelijke zorgplicht, gezamenlijk aan een robuuste en klimaatbestendig stedelijk watersysteem. De gemeente gaat graag het gesprek aan om deze afspraken helder te maken.	Geen aanpassing van het GRP.

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
1.5	<u>Droogte</u> Het thema 'verdroging' verdient wellicht meer aandacht dan nu in het plan.	Het thema droogte wordt met name uitgewerkt in het Rotterdams Weerwoord en niet in het GRP.	Geen aanpassing van het GRP.
1.6	<u>Riooloverstorten</u> HHD vraagt aandacht om de overstorten van de gemengde riolering die grote gevolgen hebben voor de waterkwaliteit, met voorrang aan te pakken.	De meeste overstorten met grote gevolgen zijn in voorgaande periodes aangepakt. Langdurig zal met name worden ingezet op afkoppelen van verhard oppervlak om de impact van overstorten van gemengde rioolstelsels op de oppervlaktewaterkwaliteit te verminderen.	Geen aanpassing van het GRP.
1.7	<u>Doelen</u> Ook het waterschap heeft baat bij bereiken van de doelen en werkt graag samen in planvorming, het verkennen van kansen en het uitvoeren van concrete projecten. De Rotterdamse Samenwerking Afvalwaterketen (RoSA) ziet het HHD als een belangrijk samenwerkingsverband.	De gemeente blijft intensief samenwerken met het waterschap. Bij afronding van het programma RoSA wordt een vervolg onderzocht, waaronder deze samenwerking vorm kan krijgen.	Geen aanpassing van het GRP.
1.8	<u>40 km en afkoppelen verhard oppervlak.</u> HHD heeft waardering voor ambitie van vervanging van circa 40 km riolering per jaar. HHD hecht eraan dat dat de ambitie om bij afkoppelen het hemelwater lokaal te verwerken en niet direct naar oppervlaktewater af te voeren zo goed mogelijk gevolgd wordt. Rechtstreekse afvoer naar het oppervlaktewatersysteem draagt veel minder bij aan sponswerking van de stad en kan leiden tot problemen voor het watersysteem.	De gemeente onderschrijft de mening van het waterschap op het gebied van de voorkeursvolgorde in het verwerken van het hemelwater. De strategie van de gemeente is dan ook dat het hemelwater zo veel mogelijk lokaal verwerkt wordt. Dat houdt in dat het hemelwater zoveel mogelijk in de bodem geborgen wordt (sponswerdig van de stad) en vertraagd tot afvoer komt naar het oppervlaktewater. Echter niet in alle gevallen is dat mogelijk en is maatwerk per gebied noodzakelijk. Tijdens hevige neerslag blijft het noodzakelijk om rechtstreeks af te voeren naar het oppervlaktewater.	Om het ondergronds bergen en vertraagd afvoeren van hemelwater te bendrukken is op verschillende plaatsen in het GRP de term sponswerking toegevoegd.
1.9	<u>Bruidsschat omgevingswet.</u> HHD onderschrijft dat vanwege de nieuwe omgevingswet samenwerking over lozingsregels en oppervlaktewaterkwaliteit nodig is. HHD wil hierover graag het gesprek aangaan in de komende periode.	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
1.10	<u>Klimaatadaptatie</u> . HHD herkent dat voor het verwerken van hemelwater de buitenruimte steeds belangrijker wordt. De twee vormen van zorgplicht in het GRP: de gemeentelijke zorgplicht voor het verwerken van het hemelwater in openbare ruimte en de particuliere zorgplicht voor de verwerking op het particuliere terrein ziet het HHD als een nieuwe ontwikkeling. Het HHD wil hierover graag in gesprek blijven om te kijken hoe dit praktisch gaat werken.	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
1.11	<u>Gebiedsgericht werken</u> . HHD geeft aan dat samenwerken alleen maar belangrijker is geworden door de klimaatadaptatie en andere transitie waar we mee om moeten gaan. HHD geeft graag blijvend vorm aan deze samenwerking. Het uitgangspunt 'scheiden van stromen' is ontwikkeld binnen RoSa, daarbij is het HHD betrokken. De uitwerking zo geeft HHD aan, hangt af van de lokale omstandigheden.	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
1.12	<u>Functioneel advies water (FAW)</u> . HHD wil graag overleggen over het vroegtijdig betrokken zijn bij het FAW: hoe gaat dat in z'n werk, wat vraagt dat van het HHD. De gidsprincipes die in ontwikkeling zijn, wil het HHD daarbij bij voorkeur samen met de andere waterschappen bespreken.	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
1.13	<u>Rotterdams Bestuursakkoord Water en Klimaat</u> . HHD geeft aan er vanuit dat het voornemen voor een Rotterdams Bestuursakkoord Water en Klimaat door Rotterdam wordt ingebracht in het bestuurlijk Overleg Water en Klimaat.	Het voorstel voor het Rotterdams Bestuursakkoord Water en Klimaat wordt ingebracht in het bestuurlijk Overleg Water en Klimaat.	Geen aanpassing van het GRP.
2	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)		
2.1	<u>Algemeen</u> • HHSK vindt het een goed GRP, complimenten. • Instemming met GRP vraagt specifiek aandacht voor waterkwaliteit en -kwantiteit • Benadrukt twee cruciale aspecten: 1 samenwerking, 2 afstemming	De gemeente is verheugd over de positieve reactie van het waterschap en onderschrijft de noodzaak tot verdere samenwerking en afstemming. In het bijzonder ook ten aanzien van de specifieke aandachtspunten waterkwaliteit en -kwantiteit. In de tekst zal daar ook op worden gewezen.	De tekst op pag. 26 van het GRP is aangepast. Het STOWA rapport is woordelijk geciteerd en de bezorgdheid van de waterschappen is aangegeven.

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
2.2	<u>Waterkwaliteit en -kwantiteit</u> Aandacht specifiek voor waterkwaliteit en -waterkwantiteit ontbreekt. Dit is gedurende het proces verwoord met een aantal opmerkingen. Verwachting is dat deze in het definitieve GRP worden verwerkt. Onder die voorwaarde wordt ingestemd met het GRP. Op pagina's 26 en 39 van het GRP ontbreekt een robuuste aanpak over afkoppelen van hemelwater. Een robuuste aanpak is de voorkeursvolgorde hergebruik, vasthouden/bergen, afvoeren en accepteren in combinatie met de best mogelijke oplossing om toekomstige problemen voor waterkwaliteit en -kwantiteit te voorkomen. Dit betekent dus een gebiedsgerichte aanpak waarbij bij de keuze voor het toepassen van maatregelen aandacht is voor mogelijkheden in de openbare ruimte en het beperken van de effecten op waterkwaliteit en -kwantiteit.	De gemeente onderschrijft de mening van het waterschap op het gebied van de voorkeursvolgorde in het verwerken van het hemelwater. De strategie van de gemeente is dan ook dat het hemelwater zo veel mogelijk lokaal verwerkt wordt. Dat houdt in dat het hemelwater zoveel mogelijk in de bodem geborgen wordt (sponswerking van de stad) en vertraagd tot afvoer komt naar het oppervlaktewater. Echter niet in alle gevallen is dat mogelijk en is maatwerk per gebied noodzakelijk. Tijdens hevige neerslag blijft het noodzakelijk om rechtstreeks af te voeren naar het oppervlaktewater.	De tekst pag. 26 van het GRP is aangepast. Het STOWA rapport is woordelijk geciteerd en de bezorgdheid van de waterschappen is aangegeven. Op enkele plaatsen is de term sponswerking toegevoegd.
2.3	<u>Visie op samenwerking.</u> HHSK is blij dat voor de onderwerpen met een gedeeld belang de samenwerking expliciet vermeld is in het GRP. Bij de uitvoering van het GRP wil HHSK de samenwerking graag verder intensiveren. De belangrijkste onderwerpen op dit punt zijn:	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
2.4	• Onderzoek naar innovatie en energiewinning uit water (oppervlaktewater, riolering, effluentwater)	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
2.5	• Optimalisatiestudies afvalwatersysteem (OAS) en rioolvreemd waterstudies	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
2.6	• Afvalwaterakkoord en financiële aspecten	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
2.7	• De Omgevingswet en bruidsschat (GRP paragraaf 1.3 op pagina 25)	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
2.8	• Tijdig betrokken worden bij gebiedsgericht maatwerk omtrent wateroverlast-, waterkwaliteits- en afkoppelopgaven	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
2.9	• Gezamenlijk planvorming rioolgemaal en persleidingen (renovatie, nieuwbouw)	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
2.10	<u>Afstemming en kostenverdeling.</u> HHSK betaalt een aanzienlijk deel van de exploitatie- en investeringskosten van persleidingen en rioolgemalen van Rotterdam. HHSK wil in de toekomst meer en vroegtijdig betrokken worden bij de onderhouds-, renovatie- en nieuwbouwplannen van deze objecten. HHSK wil de diverse beheerovereenkomsten actualiseren en de financiële verrekening stroomlijnen in een nieuw op te stellen Afvalwaterakkoord. Voor omvangrijke investeringen is verrekening van kosten naderhand ongewenst. Voorkeur van het HHSK is deze vooraf vast te leggen in een meerjaren-investeringsprogramma. Hiermee wordt voorkomen dat HHSK in de toekomst afziet van betaling van kosten.	De gemeente deelt de wens van het waterschap om de overeenkomsten te actualiseren en vroegtijdig met elkaar de omvangrijke investeringen voor gemalen en persleidingen te verkennen en vast te leggen. Zodat aan de wederzijdse verplichtingen van de daarvoor opgestelde overeenkomsten kan worden voldaan.	Geen aanpassing van het GRP.
2.11	<u>Overleg.</u> HHSK voert vanuit operationeel beheer geregeld overleg met CMRK, en op beleidsniveau met de afdeling watermanagement van de gemeente Rotterdam. Uitbouw van dit overleg (structurele en in bredere vorm met WSHD en HHD) ziet HSK als een goed middel om afstemming te krijgen en te houden over de uitvoering van het GRP.	De gemeente onderschrijft deze opmerking en wil het gesprek hierover graag aangaan komende planperiode.	Geen aanpassing van het GRP.
3	Waterschap Hollandse Delta (WSHD)		
3.1	<u>Algemeen</u> • WSHD heeft een aantal kanttekeningen, verzoekt daar waar nodig deze te verwerken in het GRP • WSHD ziet uit naar de voortzetting van de samenwerking • WSHD heeft het als prettig ervaren dat zij er in een vroeg stadium betrokken is bij het opstellen van het GRP	De gemeente vindt samenwerking in het stedelijk watersysteem zeer belangrijk. Wij zetten de samenwerking met waterschap Hollandse Delta op allerlei vlakken daarom ook graag voort.	

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
3.2	<u>Ondergronds bergen en vertraagd afvoeren van hemelwater steviger verankeren.</u> WSHD wil de samenwerking voor de goede kwalitatieve invulling van meer oppervlaktewater in ruimtelijke plannen graag verder voortzetten. Het waterschap streeft daarbij niet per definitie naar meer oppervlaktewater. WSHD wil gezamenlijk streven om het surplus van overtollig regenwater zoveel mogelijk te bergen in het grondwatersysteem. Het bergen in oppervlaktewatersystemen wordt, gezien de hoge maatschappelijke kosten en ruimtelijke beperkingen, als laatste optie gezien. Daarom ziet WSHD graag dat in het rioleringsbeleid meer aandacht is voor deze ondergrondse berging en vertraagde afvoer van hemelwater en het bevorderen van de sponswerking van de stad vanuit het deelprogramma grondwater.	De gemeente onderschrijft de mening van het waterschap op het gebied van de voorkeursvolgorde in het verwerken van het hemelwater. De strategie van de gemeente is dan ook dat het hemelwater zo veel mogelijk lokaal verwerkt wordt. Dat houdt in dat het hemelwater zoveel mogelijk in de bodem geborgen wordt (sponswerking van de stad) en vertraagd tot afvoer komt naar het oppervlaktewater. Echter niet in alle gevallen is dat mogelijk en is maatwerk per gebied noodzakelijk. Tijdens hevige neerslag blijft het noodzakelijk om rechtstreeks af te voeren naar het oppervlaktewater.	Om het ondergronds bergen en vertraagd afvoeren van hemelwater te benadrukken is op verschillende plaatsen in het GRP de term sponswerking toegevoegd.
3.3	<u>Aandacht voor functioneren.</u> Het functioneren en het beheer van het stedelijk watersysteem verdient meer aandacht in het rioleringsbeleid en in de evaluatie van het voorgaande GRP. Dit geldt ook voor de calamiteiten zorg in het rioleringsbeleid. WSHD wil omdat dit een gezamenlijk belang is op dit vlak de samenwerking versterken en het onderwerp structureel agenderen binnen de samenwerking.	De gemeente neemt kennis van de opmerking en gaat graag in op de wens van het waterschap om de samenwerking op gebied van calamiteiten zorg en het functioneren van de riolering nog meer te versterken.	Geen aanpassing van het GRP.
3.4	<u>Samenwerking continueren.</u> WSHD is verheugd dat samenwerking expliciet vermeldt wordt in het GRP voor de onderwerpen met een gedeeld belang. Belangrijke onderdelen die WSHD hierbij ziet zijn: gebiedsgericht invullen van de opgaven binnen het stedelijk watersysteem, optimalisatiestudies, meten en monitoren, het beheer van indirecte lozingen, ontwikkelen van CAS 2.0, ontwikkelen van gidsprincipes, het actualiseren van afspraken in afvalwaterakkoorden en het gegevensbeheer (bijlage 5).	De gemeente zet de samenwerking op genoemde onderwerpen graag voort en staat open voor nieuwe onderwerpen.	Geen aanpassing van het GRP.

nr.	Inhoud reactie	Antwoord gemeente	Consequentie voor GRP (concept juni 2020)
4	Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid (RWS)		
4.1	<u>Algemeen</u> RWS complimenteert voor leesbaarheid, duidelijkheid en compleetheid. RWS heeft voor de gevolgen voor het milieu enkele aanvullingen en opmerkingen over lozingen en zorgplicht.		
4.2	<u>Lozingen uit gemengde overstorten.</u> In het GRP staat vermeld dat het effect van gemengde overstorten op de oppervlaktewaterkwaliteit in de voorgaande GRP-perioden is aangepakt en uitgewerkt. RWS beschikt niet over deze informatie en zou deze graag ontvangen zodat RWS de milieugevolgen voor rijkswater kan beoordelen.	In het GRP is opgenomen dat de meeste overstorten met grote gevolgen in voorgaande periodes zijn aangepakt. Dit betrof met namen overstorten in binnendijks gebied. Buitendijkse overstorten op Rijkswater vanuit gemengde stelsels komen beperkt voor, daar zijn geen actieve maatregelen doorgevoerd. Bij rioolvervang wordt daar ingezet op afkoppelen om de impact van overstorten van gemengde rioolstelsels terug te brengen.	Geen aanpassing van het GRP.
4.3	<u>Zorgplicht.</u> RWS merkt op dat voor lozingen vanuit gemeentelijke rioleringsstelsels op oppervlaktewater de zorgplicht uit het besluit lozen buiten inrichtingen van toepassing is.	De gemeente onderschrijft deze opmerking van RWS.	Geen aanpassing van het GRP.
4.4	<u>Overzichtstekening stedelijk watersysteem.</u> In het concept GRP ontbreekt nog de link naar de gegevens. Deze heeft RWS dus niet kunnen beoordelen. RWS vindt het van belang dat type stelsels in gebieden zijn aangegeven en waar de gemengde overstorten zich bevinden.	De link wordt toegevoegd.	Link wordt in het GRP aangegeven.
5	Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland		
5.1		Gedeputeerde staten van de Provincie Zuid-Holland leveren geen bijdrage bij de tot standkoming van het GRP. Na vaststelling van het GRP door de gemeenteraad wordt het definitieve GRP verstuurd aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland.	Geen aanpassing van het GRP.

Gemeente Rotterdam
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 6633
3002 AP Rotterdam

UW BRIEF
24 juli 2020
UW KENMERK
-
ONS KENMERK
DMS1472154
DELFT
18 september 2020

ONDERWERP:
Reactie GRP 2021 – 2025

Geacht College,

Op 24 juli 2020 ontvingen we van u per email het Concept GRP 2021 – 2025 'van buis naar buitenruimte'. U verzocht daarbij om een formele reactie van ons waterschap. We danken voor het toezenden van het concept. We waren door u betrokken bij het opstellen van het GRP en op een eerdere versie hebben we al commentaar kunnen leveren. We dat dit commentaar is meegenomen in het voorliggende concept.

Onze algemene indruk is dat het concept GRP een goed beeld geeft van de ambities van Rotterdam voor de planperiode en van de manier waarop u die wilt realiseren. Daarbij is naast aandacht voor 'traditioneel rioleringsbeheer' ook veel aandacht voor Klimaatadaptatie en Gebiedsgericht werken.

We zijn blij met de ambities van de gemeente Rotterdam om blijvend in te zetten op een professioneel beheer van het stedelijk watersysteem. U kiest daarbij voor een veel bredere benadering dan het beheer van de riolering alleen. Dat wordt samengevat in de titel van het GRP 'Van Buis naar Buitenruimte'. U gaat de komende planperiode daarom steeds meer inzetten op integraal werken. Waarbij u de hele buitenruimte, het oppervlaktewater- en grondwatersysteem gaat betrekken.

Financiële dekking

U schrijft in uw toelichtende email dat de financiële paragraaf nog moet worden ingevuld. We gaan er bij onze reactie op het GRP van uit de benodigde middelen ter beschikking zullen komen om het plan uit te voeren.

Samenwerking gemeente en waterschap

Op veel plaatsen in het plan noemt u de waterschappen als belangrijke samenwerkingspartner.

Er is inderdaad een grote relatie tussen het werk van het waterschap als beheerder van het oppervlaktewater en de gemeente. Als beheerder van het watersysteem onderschrijven volledig het grote belang om gezamenlijk, met beide

onze eigen verantwoordelijkheden, te werken aan de uitdagingen waar we voor staan in de gemeente Rotterdam. Die samenwerking vindt ook al jaren plaats, zowel bilateraal als in bredere verbanden (zoals het Rotterdams Weerwoord en RoSA). Gezien uw ambities en de vele transitie en veranderingen waar een stad als Rotterdam mee te maken heeft wordt die samenwerking alleen maar belangrijker.

Onze vraag hierbij is dan ook om bij de start van het nieuwe GRP goede afspraken te maken over de uitvoering van het plan en wat daarbij de wederzijdse verwachtingen zijn. Juist omdat zowel het waterschap als de gemeente verantwoordelijkheden hebben die we niet ieder voor zich optimaal kunnen waarmaken. Deze verantwoordelijkheden vragen soms nog om verduidelijking. Zo schrijft u op pagina 11 dat de waterschappen verantwoordelijk zijn voor het toetsen en zo nodig aanpassen van het watersysteem. Het blijkt in de praktijk echter dat het aanpassen van het stedelijk oppervlaktewatersysteem in veel gevallen moeilijk is. Onze visie hierop is dat de stedelijke wateropgave een **gedeelde verantwoordelijkheid** is van de gemeente en het waterschap. In het verleden zijn hierover afspraken gemaakt tussen de VNG en de Unie van Waterschappen. We maken dus graag de afspraken over verantwoordelijkheden helder en concreet, juist om te komen tot een goede samenwerking.

Overige Aandachtspunten

- **Droogte:**
U haalt in het GRP op pagina 16 het Rotterdams Weerwoord aan waarin staat dat *'meer bomen en groen in de stad zorgen voor een grotere watervraag die de gevolgen van droge perioden versterken'*. Dat is juist en we denken dat het thema 'verdroging' wellicht meer aandacht verdient dan nu in het plan terugkomt.
- **Riooloverstorten:**
We vragen uw aandacht om overstorten van de gemengde riolering die grote gevolgen hebben voor de waterkwaliteit met voorrang aan te pakken. De situatie in Hoek van Holland is een voorbeeld waarbij we daarin gezamenlijk optrekken, maar er is hiervoor nog steeds geen definitieve oplossing gerealiseerd.
- **Doelen:**
In het plan formuleert u vijf doelen voor de planperiode: 1. een goed functionerend watersysteem, 2. een klimaatbestendig watersysteem en 3. een robuust grondwatersysteem 4. actieve communicatie en participatie en 5. Innovatie, digitalisering en automatisering.

Ook wij als waterschap hebben baat bij het bereiken van deze doelen. Daarom werken we graag samen in planvorming, het verkennen van kansen en het uitvoeren van concrete projecten zoals bijvoorbeeld bij de Urban Water Buffer Spangen het geval was. De samenwerking binnen het verband van de Rotterdamse Samenwerking Afvalwaterketen (RoSA) die u noemt zien ook wij daarbij als belangrijk samenwerkingsverband.

- **De strategie:**
De strategie die Rotterdam volgt om de doelen vorm te geven luidt:

Slim beheer - Klimaatgerichte normering - Gebiedsgericht
Slim beheer: We waarderen de ambitie van de gemeente om te blijven inzetten op een vervanging van circa 40 kilometer riolering per jaar. Dit is belangrijk voor het goed functioneren van de riolering en zeker ook met het oog op de waterkwaliteit. Verder blijft de gemeente inzetten op het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde riolering. Dit water zou bij voorkeur lokaal moeten worden verwerkt en niet direct moeten worden afgevoerd naar oppervlaktewater. U formuleert dat ook als ambitie. We hechten eraan dat u deze ambitie zo goed mogelijk volgt, omdat rechtstreekse afvoer naar het oppervlaktewatersysteem veel minder bijdraagt aan de sponswerking van de stad daarbij ook tot problemen kan leiden voor het watersysteem (kwantiteit en kwaliteit).

'Bruidsschat Omgevingswet'

Op pagina 24 geeft u aan dat voornamelijk bij inwerkingtreding van de Omgevingswet de bestaande rijksregels voor directe en indirecte lozingen onverkort worden overgenomen. De zogenaamde Bruidsschat. Er verandert daardoor in de praktijk nog niets. Op pagina 25 schrijft u vervolgens dat vanwege de nieuwe Omgevingswet 'samenwerking over lozingsregels en oppervlaktewaterkwaliteit nodig is'. Dat onderschrijven we en graag gaan we hierover het gesprek aan in de komende periode.

Klimaatadaptatie: In het Rotterdams Weerwoord werken we al samen aan klimaatadaptatie op verschillende thema's. In het voorliggende GRP geeft u aan dat voor het verwerken van hemelwater de buitenruimte steeds belangrijker wordt. Dat herkennen wij als waterbeheerder ook. Voor het omgaan met hemelwater gaat u vervolgens uit van twee vormen van zorgplicht: de gemeentelijke zorgplicht voor het verwerken van het hemelwater in openbare ruimte en de particuliere zorgplicht voor de verwerking op het particuliere terrein. Dat is een nieuwe ontwikkeling waarover we graag in gesprek blijven om te kijken hoe dit praktisch gaat werken.

Gebiedsgericht werken: U kiest voor gebiedsgericht werken omdat het watersysteem het niveau van een wijk overstijgt. Gebiedsgericht werken vormt het uitgangspunt voor het betrekken van bewoners en organisaties, waaronder de waterschappen. U geeft daarbij aan dat ook de waterschappen de noodzaak van samenwerken aan het watersysteem benoemen. We geven graag blijvend vorm aan deze samenwerking. Die is alleen maar belangrijker geworden door de klimaatadaptatie en andere transities waar we mee om moeten gaan.

De gebiedsgerichte strategie heeft als uitgangspunt 'scheiden van stromen' en is in RoSA verband ontwikkeld, daar zijn we bij betrokken. De uitwerking hangt af van de lokale omstandigheden.

- **Functioneel Advies Water**

U schrijft dat het Functioneel Advies Water het startpunt is voor het werken aan het stedelijk watersysteem en dat o.a. de waterschappen daar vroegtijdig bij worden betrokken. We willen graag overleggen hoe dat in zijn werk gaat en wat dat van ons vraagt, zodat we kunnen nagaan hoe we onze bijdrage daaraan kunnen leveren. Daarbij bespreken we ook graag de *gidsprincipes* die in ontwikkeling zijn, bij voorkeur samen met de andere waterschappen.

Rotterdams Bestuursakkoord Water en Klimaat

U noemt het voornemen vanuit de gemeente om een Rotterdams Bestuursakkoord Water en Klimaat op te stellen met de waterschappen. Hierin wilt u ondermeer afspraken vastleggen over de beheerovereenkomsten gemalen, het afkoppelen van hemelwater en afspraken over indirecte lozingen. We gaan ervan uit dat u een dergelijk voorstel inbrengt in het bestuurlijk Overleg Water en Klimaat.

Tot slot feliciteren we u met het GRP 2021 – 2025, we wensen u succes met de uitvoering en we zien uit naar het voortzetten en intensiveren van de samenwerking tussen gemeente en waterschap op het gebied van het stedelijk waterbeheer.

Namens Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
De afdelingsmanager BPA,

Mevrouw M. Wedemeier

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

REG.NR.:	
09 OKT. 2020	
ROUTE:	KOPIE:
Maasboordseweg 123 Postbus 6059 3006 AB Rotterdam T. 010 45 37 200	

Gemeente Rotterdam
T.a.v. het college van Burgemeester en Wethouders
Postbus 6633
3002 AP Rotterdam

Datum	17 september 2020	Onderwerp	Reactie GRP 2021-2025
Ons kenmerk	2020.08852	Bijlagen	Geen
Contactpersoon	M.L. Schuller		
Doorkiesnummer	+31 61 59 47 26 5	Uw kenmerk	Van buis naar buitenruimte - Gemeentelijk Rioleringsplan Rotterdam 2021-2025
E-mail	m.schuller@hhs.nl	Uw e-mail	rb.schuijff@Rotterdam.nl

Geachte heer, mevrouw,

Op 24 juli 2020 ontvingen wij van u het concept Gemeentelijk Rioleringsplan Rotterdam 2021-2025 (GRP). HHSK is betrokken geweest bij de totstandkoming van het GRP. Vanuit HHSK zijn wij van mening dat het een goed GRP betreft met een heldere lijn naar de toekomst, waarmee wij u dan ook willen complimenteren.

Gedurende het proces zijn vanuit onze organisatie een aantal opmerkingen op het concept GRP verwoord. Onze conclusie is dat veel aandacht is voor klimaatadaptatie, maar niet specifiek voor waterkwaliteit en -kwantiteit. Wij verwachten dat deze opmerkingen worden verwerkt in het definitieve GRP. Onder deze voorwaarde kunnen wij instemmen met het GRP 2021-2025.

Op deze plaats willen wij twee, naar onze mening cruciale, aspecten van het GRP extra benadrukken. Hieronder gaan wij daarom kort in op onze visie op samenwerking en op afstemming en kostenverdeling.

Samenwerking

Hoewel rioleringsbeheer een gemeentelijke taak is, zien wij een belangrijke meerwaarde in samenwerking voor een doelmatiger afvalwaterketenbeheer. Op een aantal vlakken werken HHSK en Rotterdam al goed samen. Daarbij is naast aandacht voor 'traditioneel rioleringsbeheer' ook veel aandacht voor klimaatadaptatie en gebiedsgericht werken. Bij de uitvoering van het GRP wil HHSK de samenwerking graag verder intensiveren. De belangrijkste onderwerpen op dit punt zijn:

- Onderzoek naar innovatie en energiewinning uit water (oppervlaktewater, riolering, effluentwater)
- Optimalisatiestudies afvalwatersysteem (OAS) en rioolvreemd water studies
- Afvalwaterakkoord en (financiële) afspraken
- De Omgevingswet en bruidsschat (GRP paragraaf 1.3 op pagina 25)
- Tijdig betrokken worden bij gebiedsgericht maatwerk omtrent wateroverlast-, waterkwaliteits- en afkoppelopgaven. Op pagina's 26 en 39 van het GRP ontbreekt een robuuste aanpak over afkoppelen van hemelwater. Een robuuste aanpak is de voorkeursvolgorde hergebruik, vasthouden/bergen, afvoeren en accepteren in combinatie met de best mogelijke oplossing om toekomstige problemen voor waterkwaliteit en -kwantiteit te voorkomen. Dit betekent dus een gebiedsgerichte aanpak waarbij bij de

DROGE VOETEN EN SCHOON WATER

www.schielandendekrimpenerwaard.nl

keuze voor het toepassen van maatregelen aandacht is voor mogelijkheden in de openbare ruimte en het beperken van de effecten op waterkwaliteit en -kwantiteit.

- Gezamenlijk planvorming rioolgemaal en persleidingen (renovatie, nieuwbouw)

Wij zijn blij dat u voor de onderwerpen met een gedeeld belang de samenwerking expliciet vermeldt in het GRP en zien uit naar een constructieve samenwerking.

Afstemming en kostenverdeling

De gemeente Rotterdam heeft in het beheergebied van HHSK alle persleidingen en rioolgemaal binnen de gemeentegrenzen in eigendom en beheer. HHSK betaalt hierbij een aanzienlijk deel van de exploitatie- en investeringskosten. HHSK wil in de toekomst meer en vroegtijdig betrokken worden bij de onderhouds-, renovatie- en nieuwbouwplannen van deze objecten.

Afspraken en kostenverdeelsleutels voor investeringen en exploitatie zijn vastgelegd in diverse beheerovereenkomsten. Wij willen deze afspraken actualiseren en de financiële verrekening stroomlijnen in een nieuw op te stellen Afvalwaterakkoord. Als het gaat om omvangrijke investeringen is het vanuit bestuurlijk oogpunt ongewenst om verrekening van kosten naderhand te regelen. HHSK heeft de voorkeur deze vooraf vast te leggen door middel van een meerjaren-investeringsprogramma. Door vroegtijdig af te stemmen over de plannen en werkzaamheden en het vaststellen van de kostenverdeling wordt voorkomen dat HHSK in de toekomst afziet van betaling van de kosten.

HHSK voert vanuit operationeel beheer geregeld overleg met CMRK, en op beleidsniveau met de afdeling watermanagement van de gemeente Rotterdam. Uitbouw van dit overleg (structurele en in bredere vorm met WSHD en HHD) zien wij als een goed middel om afstemming te krijgen en te houden over de uitvoering van het GRP.

Wij zien dan ook uit naar een prettige en vruchtbare samenwerking tussen onze organisaties in de komende jaren, en wensen u veel succes met de afronding en uitvoering van het GRP.

Hoogachtend,
dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard
namens dezen,

J. Speelman
Afdelingshoofd Afvalwaterketen

VERZONDEN 24 SEP. 2020

DATUM 18 september 2020

NR BRIEF VAN 24 juli 2020

UW KENMERK

U 2001167

OMS KENMERK E2004949

GEROEPEN NR.

ONDERWERP Reactie op concept ontwerp GRP Rotterdam 2021-2025

CONTACTPERSOON Mirjam Geurts - van Well

DOORKEESNUMMER 088 974 3728

E-MAILADRES m.geurts-vanwell@wshd.nl

AANTAL BIJLAGEN

College van Burgemeester en
wethouders van Gemeente Rotterdam
T.a.v. R. Schuijff, Stadsbeheer
Postbus 10902
3004 BC Rotterdam

CENTRAAL INFORMATIEBEHEER	
REG.NR.:	
25 SEP. 2020	
ROUTE:	KOPIE:

Geacht college, heer Schuijff,

Op 24 juli 2020 ontvingen wij van u het concept ontwerp 'Van buis naar buitenruimte, Gemeentelijk Rioleringsplan Rotterdam 2021 - 2025' (GRP). In deze brief geven wij onze reactie op het voorgestelde beleid en het gevolgde proces.

U heeft ons waterschap in een vroeg stadium betrokken bij het opstellen van het GRP. Dit hebben wij als prettig ervaren omdat de wijze waarop u als gemeente de rioleringstaak uitvoert, van directe invloed is op het beheer van de rioolwaterzuiveringsinstallaties en de waterkwantiteit en -kwaliteit van stedelijk water.

Vanuit ons belang als waterbeheerder en zuiveringsbeheerder hebben wij nog een aantal kanttekeningen op het concept ontwerp GRP. Wij verzoeken u deze daar waar nodig te verwerken in het ontwerp GRP.

Ondergronds bergen en vertraagd afvoeren van hemelwater steviger verankeren

In het GRP geeft u aan samen te werken met de waterschappen en mee te werken aan de praktische uitwerking en een goede kwalitatieve invulling van meer oppervlaktewater in ruimtelijke plannen. Wij zijn verheugd dat te lezen en willen de samenwerking ook op dit thema graag verder voortzetten. Hierbij geldt dat we als waterschap niet per definitie streven naar meer oppervlaktewater in ruimtelijke plannen. Andere opties zoals vertraagde afvoer kan het oppervlaktewatersysteem ook ontlasten. Op basis van de ontwerpcapaciteit van onze gemalen willen wij er samen met u naar streven om het surplus van overtollige regenwater zoveel mogelijk te bergen in het grondwatersysteem. Het bergen in oppervlaktewatersystemen wordt, gezien de hoge maatschappelijke kosten en ruimtelijke beperkingen, als laatste optie gezien. Daarom zien we graag dat in het rioleringsbeleid meer aandacht is voor deze ondergrondse berging en vertraagde afvoer van hemelwater en het bevorderen van de sponswerking van de stad vanuit het deelprogramma grondwater.

Aandacht voor functioneren

In uw rioleringsbeleid gaat veel aandacht uit naar de ontwerp-kant en de inrichting van het stedelijk watersysteem. Het functioneren en het beheer van het stedelijk watersysteem verdient meer aandacht in het rioleringsbeleid en in de evaluatie van het voorgaande GRP. Dit geldt ook voor de calamiteitszorg in het rioleringsbeleid. Omdat dit een gezamenlijk belang is willen wij op dit vlak

de samenwerking versterken en het onderwerp structureel agenderen binnen de samenwerking.

Samenwerking continueren

Wij zijn verheugd dat u de samenwerking expliciet vermeldt in het GRP voor de onderwerpen met een gedeeld belang. Belangrijke onderdelen die wij hierbij zien zijn; gebiedsgericht invullen van de opgaven binnen het stedelijk watersysteem, optimalisatiestudies, meten en monitoren, het beheer van indirecte lozingen, ontwikkelen van CAS 2.0, ontwikkelen van gidsprincipes, het actualiseren van afspraken in afvalwaterakkoorden en het gegevensbeheer (bijlage 5).

Wij zien uit naar de voortzetting van de samenwerking en wensen u succes met de verdere besluitvorming van dit GRP.

Hoogachtend,

namens dijkgraaf en heemraden,

H. Vierhuis
hoofd Beleid en Plannen

Van: "Nagel, Sander van der (WUZ)" Verzonden op: woensdag 7 oktober 2020 11:13 Aan: "Burt M.P. (Michel)" Onderwerp: reactie op concept GRP Rotterdam 2021-2025	
Gedachte heer Burt, beste Michel,	
Op 18 september heb ik van u het concept GRP voor de periode van 2021 tot en met 2025 ontvangen. Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid is één van de vertelrijke adviseurs als bedoeld in artikel 4.23 van de Wet milieubeheer.	
Algemeen	
Allereerst verdient het plan complimenten ten aanzien van leesbaarheid en duidelijkheid. Daarnaast is het GRP inhoudelijk een compleet verhaal, waarbij alle aspecten rondom riolering en haar problematieken goed belicht worden. De gemeente Rotterdam heeft een duidelijke toekomstvisie en -ambitie vervoord. Met name de ambitie om afvalwater en hemelwater zoveel mogelijk gescheiden af te voeren springt daarbij in het oog.	
Niettemin wil ik enkele aanvullingen en opmerkingen maken, welke volgen in onderstaand advies:	
Gevolgen voor het milieu	
Een beschrijving van de gevolgen van lozingen voor het milieu is een verplicht onderdeel van het GRP. Voor Rijkswaterstaat is het van belang dat uit het GRP blijkt wat de milieupact vanuit de gemeente overstromen op Rijkswaterstaat is. Het GRP staat vermeld dat het effect van deze overstromen op de oppervlaktewaterkwaliteit in voor de GRP wordt meegenomen. Dit wordt echter niet uitgewerkt. Het is niet duidelijk hoe het effect van deze overstromen wordt meegenomen. Het is niet duidelijk hoe het effect van deze overstromen wordt meegenomen. Het is niet duidelijk hoe het effect van deze overstromen wordt meegenomen.	
Voor de volledigheid wil ik hierbij opmerken dat voor lozingen vanuit gemeentelijke rioleringsstelsels op oppervlaktewater de zorgplicht uit het besluit lozen buiten inrichtingen van toepassing is.	
In het concept GRP ontbreekt nog de link naar de geactualiseerde kaart m.b.v. systeemoverzicht nog toevoegen. Deze heb ik dus niet kunnen beoordelen. Voor Rijkswaterstaat is het van belang dat de kaart in ieder geval duidelijk maakt wat voor type stelsels er in de verschillende gebieden aanwezig zijn en waar de gemeentelijke overstromen zich bevinden.	
Ik zie het definitieve GRP met belangstelling tegemoet.	
Vriendelijke groet,	
Sander van der Nagel	
Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid	
U kunt u deze informatie onvoldoende. Wij geven graag een toelichting. Geef het door aan de afzender wanneer deze email niet voor u is en verwijder dit bericht.	